

LEKSIKOLOGIYA BO' LIMINI O'QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Narbayeva Xosiyat Adilbek qizi

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti Turkiy
tillar fakulteti O'zga tilli guruhlarda o'zbek tili ta'lim yo'nalishi
2-bosqich talabasi

Atiyazov Saparbay Jumamuratovich

Ilmiy rahbar: Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika
instituti Turkiy tillar fakulteti O'zbek tili kafedrasasi assisenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10753989>

ARTICLE INFO

Received: 27th February 2024

Accepted: 29th February 2024

Published: 2nd March 2024

KEYWORDS

*integratsiya, metod,
leksikologiya, interaktivlik,
texnologiya integratsiyasi,
multimedia, resurs.*

ABSTRACT

Ushbu maqolda, muammolarga javoban o'qituvchilar interfaol va fanlararo metodlarni integratsiyalashgan holda leksikologiyani o'qitishning innovatsion usullari, interaktivlik, texnologiya integratsiyasi, multimedia resurslari, til o'yinlari, hamkorlikda o'rganish, aralash ta'lim modellari va samaradorlikni baholashga alohida e'tibor qaratgan holda leksikologiyani o'qitishda fanlararo yondashuvlari, afzalliklari va strategiyalari haqida fikr yuritilgan.

Til ta'limi sohasida fanlararo yondashuvlarni o'z ichiga o'qitish va o'qitish jarayonlari samaradorligini oshirish uchun tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu, ayniqsa, lug'at, so'z yasalishi, lug'atlarning tuzilishiga e'tibor qaratuvchi leksikologiya fanida to'g'ri keladi. Leksikani o'qitishning an'anaviy usullari ko'pincha o'quvchilarni to'liq jalb qila olmaydi va ularni haqiqiy dunyo tilidan foydalanishga etarli darajada tayyorlamaydi. Leksikologiya, so'z va lug'atni o'rganadigan fan til ta'limida hal qiluvchi rol o'ynaydi. U til ichidagi so'zlarning ma'nosi, tuzilishi va ishlatilishiga e'tibor beradi. Til o'rganuvchilar uchun leksikologiyani chuqur tushunish juda muhim, chunki bu ularga kuchli lug'at bazasini yaratishga yordam beradi.

An'anaviy leksikologiya ta'limi ko'pincha ma'ruzalar va eslab qolishni o'z ichiga oladi, bu talabalar uchun zerikarli va passiv bo'lishi mumkin. Ushbu yondashuv o'quvchilarni samarali jalb qilmasligi yoki ularning individual ta'lim uslublariga mos kelmasligi mumkin. Bundan tashqari, doimiy ravishda o'zgarib turadigan leksikadan xabardor bo'lish an'anaviy o'qitish usullarida asosiy muammoga aylanadi. An'anaviy leksikologiya ta'limining qiyinchiliklarini yengish uchun interfaol elementlarni o'z ichiga olish juda muhimdir. Interfaollik o'quvchilarga o'quv jarayonida faol ishtirok etish imkonini beradi, bu esa uni yanada qiziqarli va qiziqarli qiladi. So'zli o'yinlar, guruh muhokamalari, interfaol mashqlar kabi mashg'ulotlar o'quvchilarni material va bir-biri bilan muloqot qilishga undaydi.[1]

Leksikologiyada interfaol ta'lim o'quvchilarga turli foyda keltiradi. Bu ularni kontekstda so'z ma'nolarini tahlil qilishga chaqirish orqali ularning tanqidiy fikrlash va muammoni hal qilish ko'nikmalarini oshiradi. Bu, shuningdek, faol so'z boyligini o'zlashtirishga yordam beradi, chunki talabalar yangi so'zlardan foydalanish uchun keng imkoniyatlarga ega bo'ladilar. O'zining dinamik tabiati bilan interfaol o'rganish leksikologik tushunchalarni chuqurroq

tushunish va saqlashga yordam beradi. Texnologiyaning kuchidan foydalanish leksikologiya ta'limida inqilob qilishi mumkin. Onlayn so'z o'yinlari, lug'at ilovalari va til o'rganish platformalari kabi raqamli vositalar interaktiv va shaxsiylashtirilgan o'rganish tajribasini taqdim etadi. Ushbu vositalar har bir talabaning individual ehtiyojlarini qondiradigan tezkor fikr-mulohazalarni, taraqqiyotni kuzatish va moslashuvchan o'rganishni taklif qiladi.

Onlayn lug'atlar va leksikon resurslari talabalarga so'zlar, ularning ta'riflari, sinonimlari, antonimlari va foydalanish misollarining keng ma'lumotlar bazasini taqdim etadi. Istalgan vaqtda va istalgan joyda foydalanish mumkin bo'lgan ushbu manbalar talabalarga an'anaviy darsliklardan tashqari so'zlar dunyosini kashf qilish imkonini beradi. Bundan tashqari, onlayn lug'atlar ko'pincha audio talaffuzlar va so'zlardan foydalanish videolarini o'z ichiga oladi, bu esa o'rganish tajribasini oshiradi.[2]

Podkastlar, videolar va yozib olingan nutqlar kabi audiovizual materiallar leksikologiya darslarida so'zlarni jonlantiradi. Ular real hayotiy kontekstlarni taqdim etadi va so'zlardan foydalanishni ko'rsatadi, talabalarga ularning ma'nolari va nuanslarini tushunishga yordam beradi. Multimedia resurslarini o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar o'rganish tajribasini yanada dinamik va qiziqarli qiladi.

Interfaol taqdimotlar va infografika leksikologiyada so'z munosabatlari, so'z yasash jarayonlari va semantik sohalarni ko'rish uchun samarali vositadir. Interfaol taqdimotlar orqali talabalar turli xil ma'lumotlar qatlamlarini o'rganib, mazmun bilan o'zaro aloqada bo'lishlari mumkin. Boshqa tomondan, infografika murakkab lingvistik tushunchalarni vizual jozibador va tushunarli formatda taqdim etadi. Leksikologiyani o'qitishda fanlararo yondashuvlar va interfaol ta'lim usullarini qo'llash so'z kuchini chuqur tushunish va qadrlash. Texnologiya va multimedia resurslari yordamida talabalar leksikologiyaning qiziqarli olamiga interfaol va qiziqarli sayohatga chiqishlari mumkin.[3]

Leksikologiyani o'rganish haqida gap ketganda, u quruq va zerikarli bo'lishi shart emas. Darhaqiqat, interaktiv til o'yinlari va mashg'ulotlarini o'z ichiga olish jarayonni yanada qiziqarli va yoqimli qilish imkonini beradi. Ushbu tadbirlar nafaqat so'z boyligini oshirishga yordam beradi, balki o'rganish tajribasini yanada interaktiv va esda qolarli qiladi.

So'zlarning bir-biri bilan qanday bog'liqligini va ularning qo'llanish kontekstini tushunish leksikologiyada hal qiluvchi mahoratdir. So'zlarni assotsiatsiyalash va kontekstualizatsiya mashqlari o'rganishni biroz interaktiv qilish bilan birga ushbu mahoratni rivojlantirishga yordam beradi. Siz bir-biriga bog'liq so'zlarni bog'laydigan aql xaritalarini yaratishga urinib ko'rishingiz yoki jumladagi kontekstga asoslanib so'zning ma'nosini taxmin qilishingiz kerak bo'lgan faoliyat bilan shug'ullanishingiz mumkin. Ushbu mashqlar nafaqat so'z boyligingizni yaxshilaydi, balki umumiy tilni tushunishni ham oshiradi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, leksikologiyani o'qitishda fanlararo yondashuvlarni qo'llash talabalarni qiziqtirish va ularning til ko'nikmalarini oshirish uchun yangi imkoniyatlar ochadi. Interaktivlikni o'z ichiga olgan holda, texnologiyadan foydalanish, multimedia resurslarini integratsiyalash va hamkorlikda o'rganishni rag'batlantirish orqali o'qituvchilar turli xil ta'lim uslublariga mos keladigan dinamik va qiziqarli o'quv muhitini yaratishi mumkin. Aralashtirilgan ta'lim modellari va samarali baholash strategiyalari leksikani o'qitishda fanlararo usullarning muvaffaqiyatiga yordam beradi. O'qituvchilar ushbu yondashuvlarni o'rganish va amalga oshirishda davom etar ekan, ular o'quvchilarni leksikologiya bo'yicha

malakali bo'lishlari mumkin, ularni turli kontekstlarda tilning murakkabliklarida harakat qilish va tushunish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlashlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar.

- 1.Хушанов А. Методы, приемые на уроке родного языка, и порядок их выполнения. Eurasian journal of social sciences philosoph and clture. №5. 2022-у. 372-374 b.
- 2.В.То'xliyev, М.Шамсийева, Т.Зийодова, "O'zbek tilining o'qitish metodikasi" Toshkent. "Yangi asr avldi" nashriyoti. 2006-y.
- 3.А.Г'ulomov, М.Қодиrow, М.Еrnazarова, va boshq. Ona tili o'qitish metodikasi. -Т.: "Fan va texnologiya", 2012.

